

Y la tristeza
invadió
mi alma grande
de niño...

In žalost
mi je segla
v veliko
otroško dušo...

Prikupno otroška je ta duša, še celo tedaj, ko v ljubosumnosti kliče bratu: Te salve Diós de mi ira! Kar je ljubavnih verzov, se mi zdé manj novi nego ostali motivi. «Olvidame, me pides, mas no puedo» se čuje kakor Prešernova «Da ne smem, si ukazala...». Romanska strastvenost in odkritost odseva iz XI: Če je ljubezen greh, sem grešil: Y más tarde, / nuestros cuerpos, / como dos cordones / de seda, retorcidos, / y en tensión, / saltáronse de pronto... / y en uno, / quedáronse los dos... Dušeslovno zanimiva je XXII: Yo celo de tus ojos, kjer pesnik našteva vse, na kar je ljubosumen, nazadnje še — nase: kakor Molièrov Skopuh išče tatu in naposled samega sebe popade! Filozofija avtorjeva je pač odvisna od trenutnega čuvstva. Prav je dejal Robert de Flers: Najbolj vihravi so morebiti iskalci večnosti! Vendar je videti osnovna nota zastrta odpoved: Nada queda. Todo pasa, todo vuelve (Vse mine). Samo spomin se ohrani, tako čitam v eni najlepših pesmi «Les ilusiones pasan en la vida». Redkeje postane trpek kot v «Todo falso» (XXIII).

Južna Amerika, ki je rodila velike lirične duhove: Banchs, Lugones, Fombona, Reissig, Ruben Darío, Fiallo, Nervo itd. (glej Lj. Zvon 1924), je dobila nov talent, to moramo priznati s Chocanom: Quien honra á su rival se honra á sí mismo.

A. D.

Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven je naslov publikaciji, ki jo je po vojni začel izdajati «Osteuropa-Institut in Breslau» in ki jo ureja E. Hanisch. Publikacija je dokaz povečanega zanimanja za slovanski svet, ki se je med Nemci pojavilo že med svetovno vojno, v mnogo večji meri pa po njej. Nje začetek je bil tako ponesrečen, da so že z drugim zvezkom otvorili novo serijo in tako prvi zvezek nekako molče zavrgli. Tudi nadaljevanje ni vseskozi na oni solidni višini, ki sicer odlikuje publikacije nemških znanstvenih inštitutov. Tako je n. pr. kar v I. letniku nove serije (str. 235 do 256) izšel prispevek «Zur jugoslavischen Bibliographie der Jahre 1922—24 mit Nachträgen aus dem Jahre 1921», ki ga je prispeval naš ápaški rojak, Josef Matl, učitelj za srbohrvaščino na trgovski šoli v Gradcu. Stvar redakcije je, da presodi, ali ima za Nemce kak smisel bibliografija beletristike, ki je izšla v SHS, priobčena brez vsakih karakteristik, in katerega naj ima. Če pa se že taka bibliografija priobči, naj vsaj ne troši čitateljem peska v oči. Stvar redakcije je, da presodi, ali so v bibliografiji znanstvene publikacije potrebni prevodi priobčenih naslovov, stvar pisatelja pa je, da te naslove pravilno prevede. Kdor si navedeni prispevek Matla s te strani ogleda, doživi naravnost neverjetna čuda.

Če že prevaja (na str. 236. celo neki italijanski naslov!), tako misli človek, naj prevaja vsaj pravilno. Pri Matlu pa mrgoli napačnih prevodov: Ljubav u Kasabi (240) mu je Liebe in der Kasaba (!), ker misli, da je «Kasaba» ime kakega kraja, ne pa «Städtchen»; Pot bolesti (241) mu je Der Weg der Krankheit (nam. Leidensweg), Primorske pesmi (241) Meereslieder (nam. Lieder aus dem Küstenlande); Poletje (242) mu je Frühling, Poletno klasje (246) res tudi Frühlingsähren, kar je lep dokaz, da mož res ne razlikuje slov. «poletja» (Sommer) od srbohrv. «proljeća» (Frühling) in da se ni prav nič zamislil, ko je zapisal nenavadne «Frühlingsähren»! V metežu (247) mu je Im Schneegeästöber (nam. Sturm, Wirbel), Primorci (247) so Die Küstenländer (nam. Leute von der Küste), Napast (250) je njemu Ansturm (nam. Ver-

suchung), Kotarke (252) so mu Auszüglerinnen (nam. Lieder aus den Kotari), Listki (253) so pri njem Blätter (nam. Feuilletons), Golobovi (255) Tauben (nam. Die Familie Golob)! Kako površno in malomarno dela, se vidi posebno na dveh primerih: Kralj Nikola i predaja Lovćena (236) prevede s König Peter (!) und die Übergabe des L., Arditi na otoku Krfu (241) pa res tudi z Die Arditen (!) auf der Insel Korfu (!) (nam. Krku — Veglia).

Priznajmo mu: mož res precej neprikrito sam kaže, da za tak posel, kakor je prevajanje slovenskih in srbohrvaških naslovov, ne čuti dovolj moči; prevode namreč kratkomalo opušča. Iz obilice primerov vzemimo samo par naslovov, ki bi tudi začetniku ne delali težav: Djorkan i Švabica (235), Sodnikovi (239), Razbibriga (240), Par nas sa Parnasa (242), Tena (242), U ludim šumama (242), Deda Joksim (243), Pronevjereni ideali (246), Olga d. d. (247), Momče (249), Pečalbar i druge pripovetke (255); Tivajdska napast (251) in Dečva Ančka (252) pa sta za učenjake Matlovega formata seveda že težja primera, kakor tudi n. pr. Rade Neimar (256), ki ga piše z veliko začetnico, ker misli, da je Neimar kako osebno ime, kakor n. pr. Tolovaj Mataj (243)!

Nemščina, v katero prevaja naslove beletrističnih del, je pri njem vsakdanji žargon hotelskih portirjev in trgovskih potnikov. Povrh pa po nji mrgoli slovniških napak, ki niso nikake tiskovne napake, ker se tako lepo skladajo z ostalim sistemom ignorance, ki se v tem njegovem prispevku razodeva. Dunja u kovčegu (235) mu je Die Quitte im Koffer nam. Die reife, abgelegene Quitte, Cankarjev zbornik (235) Cankars Sammelbuch nam. Festschrift ali In memoriam, Medicinske prilike (236) Medizinische Verhältnisse nam. Sanitäre, Pesmi o zlatolaskah (236) so mu Gedichte über (!) die Goldhaarigen, Kraigher Umetnikove trilogije ni izdal Ivan Cankar zur Erinnerung (237), ampak «zum Gedächtnis», Mlada misa (237) mu je Erste Messe, namesto Primiz. Mož mirno zapiše Handwerksgenossenschaften (238, nam. Gewerbegenosenschaften), Der politische Delikt (237), Valutenschwierigkeiten (239), Kolombina (240), Pharaon (240), Die Sphynx (241, zaradi tega ga ne bomo preveč kregali), Volkskunstprodukte (243, nam. Folklor), Das Spiel der Nymphen und Satiren (245), Abgelöschte Lampen (245), Geschichten des (!) Königssohnes Marko (248), Verschobene Gewissen (za Pomerene savesti, 244—???) , Der Heroe (250) itd. itd.

V isti publikaciji je Matl na drugem mestu (N.F. II, str. 40) zapisal: «...für Informationsarbeiten, vor allem über fremde Völker, verlangt man neben Sachkenntnis vor allem Objektivität». Popolnoma pravilno! Za «Sachkenntnis» pa je v takem primeru najprej potrebna «Sprachkenntnis». Matl sam pa je v ocenjenem članku do vrha dokazal, da mu manjka celo ta prvotna, nujno potrebna podlaga; njegovo znanje slovenščine, srbohrvaščine in nemščine je preveč primitivno, da bi bil lahko dober posrednik med Nemci in jugoslovanskim svetom. Kako pa je pri tem «znanstveniku» z objektivnostjo, je najbolj pokazal s pljunkom, v katerega je stisnil svojo sodbo o Wendlovem pisateljskem delu (ravnotam, str. 35): «Über die Gründe, die W[endel] in allen seinen Arbeiten und so auch hier zu all den einseitigen und gehässigen Entstellungen gegenüber Oesterreich bewegen, ob es aus Passion geschieht, aus politischer Leidenschaft, aus Liebedienerei der Ideologie bestimmter herrschender politischer Kreise in den slavischen Ländern gegenüber, oder ob er, wie ihm von österreichischer, kroatischer, slovenischer und bulgarischer Seite vorgeworfen wurde, verpflichtet ist, darüber will ich kein Urteil geben.» —

Naš ápaški rojak Matl se je s svojim političnim nastopom na graški univerzi ob prevratu in s primerno žurnalistično vnemo v poznejših letih

med Nemci in tudi pri nas dokopal do popolnoma nezasluženega slovesa nekakega nemškega strokovnjaka v jugoslovanskih vprašanjih. To se mu je lahko posrečilo samo pri ljudeh, ki njegovega dela ne poznajo, ker jim ne pride v roke, ali pa, ker ga ne morejo kontrolirati. To mu je tako stopilo v glavo, da je začel svojo ignoranco maskirati z visokonoso aroganco proti ljudem, ki so mu s svojim solidnim znanjem in delom na poti. Zato je bilo potrebno pokazati pravo sliko tega moža; če ne iz drugih razlogov, že zaradi tega, da ne bo zopet iskal in dobil ugodnosti od naše države kot nekako nagrado za ono lepo vnemo, s katero brani pokojno Avstrijo pred Wendlom.

J. A. G.

KRONIKA

Iz zgodovine P. E. N. klubov. Po poročilu uradnega «Bulletin de la Fédération internationale des Pen clubs» v sedmi številki (julija 1927) šteje zdaj mednarodna zveza penov že 25 podružnic (sections nationales), od katerih imajo nekatere države več središč, tako Nemčija (Berlin in Hamburg), Kanada (Montréal in Toronto), Španija (Madrid in Barcelona), Združene države ameriške (New-York in San Francisco), Italija (Rim in Milan) in Jugoslavija (Beograd, Ljubljana in Zagreb). Rusija zaenkrat v zvezi še ni zastopana. Centrala vseh podružnic je londonski klub, ki daje pobudo za ustanavljanje novih sekcij, posreduje med posameznimi središči in v to svrho izdaja informativne P. E. N. News.

Rojstvo angleške matice penov je bilo kaj skromno. Koncem leta 1920. je sklenila londonska pisateljica Mrs. Dawson-Scott zbrati angleške književnike v prijateljski klub, ki naj bi sprejemal in gostil inozemske literate, kadar bi jih pot privedla v britansko metropolo. Ideja se je zdela na prvi pogled zelo enostavna in lahko izvedljiva. Vendar ta čas mednarodne politične razmere tej nameri še niso bile ugodne. Pisatelj vseh narodov bi Angleži takrat še ne mogli vabiti v svojo sredo. Treba je bilo najprej počakati, da so sledeča leta vsaj v intelektualnem oziru spet razširila ozki medvojni pojem «interallié» v vseobsegajoči pojem «international». Potem je šlo vse kar samo od sebe.

Ustanovni zbor londonskega kluba se je vršil dne 5. oktobra leta 1921. Za predsednika si je izvolil znanega romanciera Johna Galsworthya. Ta je še tisto leto v posebni poslanici pozval književnike drugih narodov, naj se tudi oni združijo v podobne klube: «Imenujte se, kakor se hočete. Izberite si pravila, kakršna si hočete. Toda sprejmite v svoji družbi inozemske pisatelje, če se oglase v vaši deželi, in smatrajte vse člane ostalih klubov tudi za svoje članel» Ta liberalni poziv je takoj obrodil sadove. Že leta 1921. so bili ustanovljeni sledeči klubi: francoski Cercle littéraire international (CLI), bruseljski Cercle des Ecrivains belges (CEB) in new-yorški Pen Club. Leta 1923. je število klubov narastlo že na dvajset. Koncem leta 1924. je končno ustanovila tudi Nemčija svoj P. E. N. klub v Berlinu.

P. E. N. klubi so mednarodna udruženja pisateljev. Že ime samo to znači (pen = pero). Posamezne črke tega kratkega imena so pa obenem tudi začetnice ene ali več kategorij pisateljev: P pomeni poete in dramatike (playwrights), E esejiste in založnike (editors), N romanopisce in pripovednike (novelists). Na škodo nedostaja imenu črka za prevajalce (traducteurs), ki naj tvorijo — kot izjavlja tajnik pariške sekcije Benjamin Crémieux — le ciment des Pen clubs. Svetovnjaki in politiki ne morejo biti člani teh mednarodnih pisateljskih družb.